

עיוני הפרישה

שיעורו השבועי של מורנו המשגיח שליט"א

זמני השבת (אופק אלעד):

כניסה:	יציאה:	ר"ת:
16:25	17:15	17:49

יו"ל ע"י ישיבת קיבוץ "נר ישראל"

עיונים

ו. ב'זכור לאברהם' [רא"ל גרוזקה צ"ל] תירץ, שחשש אברהם אבינו **שנא אחרים ילמדו ממנו** לשלוח בהמותיהם בלא זמם וכשלו בגזל, אף שעל בהמותיו לא חשש. וזה הכוונה 'שלא ירעו אחרים בשדות אחרים'.

ז. ה'סוכת דוד' ועוד מתרצים, שאף שהיה ברור לאברהם אבינו שבהמותיו לא יכשלו באיסור גזל, מ"מ חובה עליו לתת זמם בפניהם **ואף עליו יש חיוב** של "וממוך ושמירתו עליך" ואין לסמוך על חסידות בדיני ממונות.

ח. טובי הבחורים תירצו, **שאברהם היה עני מאד** וכמו שמצינו שאמר על עצמו "ואנכי עפר ואפר" לכן לא סמך על עצמו ועל בהמותיו. ויש להעיר על כך, בשלמא אברהם שם זמם, אבל מדוע אליעזר שידע את צדקת אברהם, לא סמך על 'בהמתן של צדיקים' שלא יכשלו ולמה שם להם זמם. וי"ל שאליעזר 'עבדו נאמן ביתו' והוא לא משנה כלום ממה שהרבה עושה.

ט. בספר 'אמת ליעקב' [לר"י קמינצקי צ"ל. עמ' קמד] מתרץ, שרק **כשהבהמות של הצדיק בארץ ישראל**, אין הקב"ה מביא תקלה על ידם וכמו שאמרו בקינות בט' באב [קנית 'ציון קחי'] "בך כל בהמה ועוף חכמו, עדי כחמור היה לפני לבן יאיר, חמוריק" עכ"ל. והיינו שכל הבהמות בארץ ישראל חכמו כחמורו של ר"פ בן יאיר [יש שצינו שקינה זו מיוחסת לר"י הלוי. וי"א לראב"ע וי"א לר"ש בן גבירול] ומעתה מיושב שחמורו של רבי פנחס בן יאיר היה בארץ ישראל, אבל כאן היה אליעזר עם הגמלים **בחורן בחוץ לארץ** לכן הוצרך לתת רסן בפיהם. ויש להעיר על דבריו מהפסוק לעיל 'מגמלי אדוני' ושם מדובר על הגמלים בעודם בבית אברהם בארץ ישראל. וי"ל.

י. רבי עובדיה ברטנורא בספרו 'עמר נקא' עה"ת כתב לתרץ, שרק 'חמורו של רבי פנחס בן יאיר' **המיוחד לו למרכבתו**, אין הקב"ה מביא תקלה על ידו. אבל הגמלים האלו היו **מיוחדים למשא** ואף שהיו בכלל ממונו של אברהם אבינו, לא הובטח שלא יכשלו בגזל עכ"ל. ועדיין יש להעיר מבהמתו של ר"י דמן יוקרת ששם היתה בהמתו המיוחדת להובלת אנשים וממנה התפרנס ואפ"ה מצינו שנזהרה בגזל.

יא. ב'תפארת יהונתן' (שם כד, י) תירץ וז"ל "ונראה לתרץ קושיא זאת, דחמורו של רבי פנחס בן יאיר החמיר על עצמו כדאמרינן הלוקח לבהמה פטור מדמאי וחמורו החמיר על עצמו להשוות עצמו לאדם שצריך לעשרו דמאי. וזה **דווקא מה שאסור לאדם מצד הדין, החמיר החמור על עצמו**. אבל ידוע דהקב"ה אמר לאברהם 'את הארץ הזאת לך אתננה' ואמר אברהם 'גר ותושב אנכי עמכם' אם ארצה תושב אנכי ואברהם החמיר על עצמו להיות כגר להחזיקו כגזל אצלו. ומה שהיה מותר מצד הדין **לאברהם רק שהוא החמיר על עצמו, לא רצו הגמלים להחמיר על עצמם**, ע"כ נתן אברהם רסן בפיהם" עכ"ל ד.

יב. ב'שמן ראש' מתרץ, ע"פ הנפסק במסכת ביצה (לז:): "המוסר בהמה לרועה, **הרי היא כרגלי הרועה**" לענין חשבון אלפיים אמה. לפי זה יתכן שכאשר התקלה לבהמותיהם של אברהם היו ברשותו של אליעזר עבדו, לא חשיב 'בהמתו של אברהם'. ויש להעיר הלא 'שלוחו כמותו' ועוד קשה מחמורו של ר"י דמן יוקרת שלא היה אצלו, וכן חמורו של רבי פנחס בן יאיר שהיו **גזול** ביד אחרים ועדיין נשמר. וי"ל.

יג. בספר 'ושלל לא יחסר' מוסיף לתרץ ע"פ יסוד האור החיים הקדוש (שמות יד, כז) שמצינו אצל תנאים ואמוראים ניסים כקריעת ים סוף וכוד' וזאת משום **שלאחר מתן תורה שאני נכוחם רב יותר** ע"ש. וה"ה לענין הזה 'אין הקב"ה מביא תקלה לבהמותיהם של צדיקים' אחר מתן תורה, מאחר וגדלה מעלת הצדיק מכח לימוד התורה. ואף שאברהם קיים ולמד את כל התורה כולה קודם שנתנה, מ"מ אינו דומה למי שמצווה ועושה עכ"ל ד. ויש להעיר מלשון הרמב"ן "כי אי אפשר שיהיה **החסידות** בביתו של רבי פנחס בן יאיר, גדול יותר מביתו של אברהם אבינו" תלה הדבר בחסידות ולא בתורה ודו"ק.

יד. בספר 'גם אני אודך' הביא בשם רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א לתרץ ע"פ הר"ן (שבת קח.) דהא דקיי"ל שכשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ובמעמד הר סיני בטלה הזוהמא מכל בני ישראל, **הוא גם כלפי בעלי חיים שהיתה להם זוהמא ופסקה במתן תורה** (ע"ע בשפת אמת שם). ולפי"ז י"ל שלפני מתן תורה לא היתה אפשרות לבע"ח להגיע לדרגה זו של דעת וידיעת המצוות וחמורו של רפ"י שאני שכבר היה לאחר מתן תורה. ודפח"ח.

טו. עוד כתב שם **שיש חלוק בין חמור לגמל**, ואף ששניהם מטאים, מ"מ גמל גרע טפי ע"פ המבואר בזהר (ח"א לה:). **שהנחש רכב על הגמל בשעה שפיתה לחווה**. וכן ע"פ המבואר בבכורות (ח.) שהוא 'אחור באחור' ואין לך שפל ממנו, לכן לא מצינו אצלו ענין השמירה שלא תבוא אצלוקתקה.

m0533157838@gmail.com

ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים (בראשית כד, לב) פירש רש"י 'ויפתח - התיר זמם שלהם שהיה סותם את פיהם שלא ירעו בדרך בשדות אחרים (ב"ר) עכ"ל. ויש להקשות מהמעשה בחמורו של רבי פנחס בן יאיר שלא אכל טבל ולמדו מזה שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים ואפילו לבהמותיהם (חולין ז: יבמות צט:) קל וחומר בהמותיו של אברהם אבינו. כע"ז הק' בירושלמי (שקלים פ"ה) ובמדרש "רבי הונא ורבי ירמיה שאל לרבי חייא ברבי אבא, לא היו גמליו של אברהם אבינו דומים לחמורו של רבי פנחס בן יאיר". וביאר הרמב"ן **כי אי אפשר שיהיה החסידות בביתו של רבי פנחס בן יאיר גדול יותר מביתו של אברהם אבינו**, וכאשר חמורו של רבי פנחס בן יאיר איננו צריך להשתמר מן הדברים האסורים לבעליו להאכילו, כל שכן גמליו של אברהם אבינו, ואין צריך לזממם, כי לא יאונה לצדיק כל און" עכ"ל. וי"ל בכמה אופנים:

א. הרמב"ן חולק על רש"י ומפרש "שפתח מוסרי צווארם" ולא זממם. וכ"כ הרד"ק [ויפתח הגמלים, פתח הגמלים מאסוריהם כדרך שמתפתחין הבהמות מהדרך]. וכן בתרגום אונקלוס "ועל גברא לביתא ושרא גמליא" דלא כתרגום יונתן שהוסיף "ועל גברא לביתא ושרי זממי גמליא". וכן ברשב"ם "התיר חבישתם". ועיין בעה"ט (שם) "ויפתח ב'. ויפתח הגמלים. ויפתח על הלוחות (מלכים א' ז, לו) מה התם לשון ציור, אף הכא היו הגמלים של אברהם **מצידיין ומסומנין וניכרים** לכל שהיו שלו, שהגמלים לא היו רועים בשדות אחרים" עכ"ל. יש לדייק לשונו **שמעצמם** היו פורשים ובכך היו ניכרים שהם של אברהם.

ב. הרא"ם בפירושו (לעיל כד, י) תירץ וז"ל "מגמלי אדוני - שהיו יוצאים זמומים מפני הגזל... ואף על פי שבהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידו, כדאיתא בפרק קמא דחולין גבי חמורו של רבי פנחס בן יאיר. הני מילי היכא דלא קביע הזיקא, אבל היכא **דקביע הזיקא**, כגון בעוברו בין השדות אין **סומכין על הנס**, כדאיתא בפרק קמא דקדושין. ואם כן הא דשאלו רבי הונא ורבי ירמיה מרבי חייא, "וכי לא היו גמליו של אברהם כחמורו של רבי פנחס בן יאיר, אינה שאלה" עכ"ל. ויתכן שנחלקו אם נחשב בגדר 'נס' או שזה ענין אחר שלא יאונה לצדיק כל און" כמ"ש הרמב"ן. והבן.

ג. ה'חתם סופר' (שם) כתב וז"ל "הקשה המדרש ולמה היה צריך לזממם? **ואולי חשש בנפשם על שהיה נכשל קצת** במה שכתבו עליו חז"ל [חולין פ"ט:] קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים להחזירו שנאמר 'בלעדי רק אשר אכלו הנערים'. וע"כ חשש שלא יהיו גם בהמותיו נשמרים מגזל" עכ"ל.

ד. ה'משאת המלך' תירץ לפי מה שכתב תוס' [פסחים קו: גיטין ז.] לגבי **רבי ירמיה** ששכח ואכל קודם הבדלה. והוא עצמו אמר שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים? וכתבו תוס' לחדש, **שדווקא אכילת איסור** שהיא מגונה אין הקב"ה מביא תקלה, אבל אכילת היתר בשעת איסור לא מגונה כל כך ויתכן שיכשלו. וכיון **שגזל לא הוא איסור חפצא** לכן חשש אברהם. אמנם עיין בקוב"ש פסחים (ק"ב) שדן אם גזל נחשב איסור חפצא או לא. ויתכן שבזה גופא נחלקו הרמב"ן ורש"י ואכ"מ"ל. עוד יש להעיר מחמורו של רבי יוסי דמן יוקרת במסכת תענית (בד). שלא רצה לזוז כיון שהיה עליו ממון שאינו שלו. א"כ מצינו בהמה של צדיק שזהירה אפילו בגזל וכי בהמותיו של אברהם אבינו, היו פחותות מהם. אתמהא?!

עוד יש לדחות תרוץ זה ע"פ מש"כ החת"ס להקשות, מדוע ר' ירמיה לא הקשה כן כבר לעיל בפסוק 'מגמלי אדוני' וגם שם פירש"י שהיו נכירים בזממם מפני הגזל. ותירץ החת"ס על כרחך שלא היתה הקושיא על גזל כמ"ש תוס' דלא הוא איסור חפצא ואינו מגונה כ"כ. אבל כאן משמע **שגם בתוך הבית עדיין היו הגמלים עם זממם**, שהרי מקרא מיותר הוא, דמאי קמ"ל ב'ויפתח הגמלים' שהתיר זממם, פשיטא כיון שיצאו זמומים כשבאו למלון התירם, אע"כ לאשמעינן דגם בבית לא התיר הזממם, שמא יתנו לפניהם בלי מעשר **ויאכילום טבל**. ועל זה הקשו 'הא אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים ולבהמותיהם'. והבן. עכ"ל ד. ונראה להביא ראיה עצומה מדיוק לשון רש"י, שלעיל (כד, י) עה"פ 'מגמלי אדוני' כתב "שהיו יוצאין זמומין מפני הגזל שלא ירעו בשדות אחרים" עכ"ל. וכאן כתב "התיר זמם שלהם, שהיה סותם את פיהם שלא ירעו בדרך בשדות אחרים (ב"ר) ולא הזכיר כלל איסור גזל, כי כאן הקפיד מחשש **טבל** ועל זה הקשו במדרש. והדק"ל.

ה. יש שתרצו, שחמורו של רפ"י אכן היה מיוחד ע"פ מש"כ הרמ"ע מפאנו שהיה **לגלול של שמועאל בן אברהם**. וצ"ב מה יענו על חמורו של ר"י דמן יוקרת ועל העיזים של רחב"ד (תענית כה. ובמהרש"א שם) ועל החמורים של השבטים (שי לתורה פ"י מקץ) ואין לנו עסק בנסתרות.

להצטרפות לקבלת העלון במייל באופן קבוע נא לשלוח את המילה "צרף" למייל: m0533157838@gmail.com

ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו (בראשית כה, ט)

פירש"י "מכאן שעשה ישמעאל תשובה" כלומר, שאפילו שישמעאל היה יותר גדול מיצחק, כיבד את יצחק ונתן לו ללכת לפניו. ר' יונתן אייבשיץ בילדותו היה עליו, פעם ביקש אחד מגאוני הדור לבחון אותו בכדי לקחתו לחתן ושאלו במה אבחנך, אמר לו פתח איזה ספר שתמצא ואני שאאל שאלות והשאלה השלישית תענה על שתי הראשונות. היה שם רק סידור ונפתח ב'רבי ישמעאל אומר ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהם'. חשב רבי יונתן ולאחר מיכן פתח פיו: שאלה א - איך קורים לתנא על שם רשע? שאלה ב - היה צריך לומר 'אמר ר' ישמעאל' ולא 'רבי ישמעאל אומר'. שאלה ג - במידה של 'כלל ופרט' מנין שזה כלל ופרט, אולי זה פרט וכלל, שהרי אין מוקדם ומאוחר בתורה. לאחר ג' קושיות אלו פתח רבי יונתן והשיב: כיון שישמעאל עשה תשובה שפיר מותר לקרוא בשם זה. וכדי שלא תשאל מנין שישמעאל עשה תשובה, הרי אין מוקדם ומאוחר בתורה ומנין שנתן ליצחק להקדים אותו. אלא שהגמרא אומרת שבענין אחד, מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר והכלל ש'אין מוקדם ומאוחר' נאמר רק בשני ענינים. ובכך תתיישב השאלה השלישית איך דורשים 'כלל ופרט' הרי אין מוקדם ומאוחר בתורה. אלא שזה "רבי ישמעאל אומר" - מזה שקראו על שמו כי עשה תשובה, וזאת למדנו רק מחמת שיש מוקדם ומאוחר בתורה בענין אחד, ממילא אפשר גם ללמוד 'כלל ופרט' כשהם בענין אחד. פלא פלאות.

לברורי

מקבץ תשובות שנשלחו על ידי הקוראים שליט"א

א. ארדה נא - בדברי רש"י למד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשות אלא בראיה". וצ"ע הלא בדיני נפשות דנים ע"פ עדים אף שהדיינים לא ראו כלום? **א.** ה'חמדת שיל' והג"א והגח"י שליט"א ועוד תירצו, שאין כוונת רש"י לראיה בעין, שהיה הקב"ה רואה אף מלמעלה וכדברי התנא 'עין רואה'. אלא לימד לדיינים שלא יפסקו עד שיהא ברור להם **בראיה שכלית** וברורה כאילו ראו ממש. והגרמ"ו שליט"א הוסיף לדייק כן שזה שהוסיף רש"י "הכל כמו שפירשתה בפרשת הפלגה" ושם (יא,ז) כתב "וירד ה' לראות - לא הוצרך לכך אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשיעו הנדון עד שיראו **ויבינו**". **ב.** הגר"ק שליט"א ציין לדברי הירושלמי עה"פ (שמות לב, ט) "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מידו את הלוחות" ומדוע לא שבר קודם כשהיה בהר ואמר לו הקב"ה 'עשו להם עגל מסכה'. מתרגם הירושלמי (תענית כב:) 'מכאן שלא **יהא אדם דן באומדנא**'. ואפילו אם הקב"ה שחוטמו אמת אומר לך, אל תדון עד שתראה בוודאות. הוא הדין הכא לימד לדיינים שלא ידונו באומדנא' עד שיראו בעדים ובברור מוחלט.

ב. חלילה לך ... להמית צדיק עם רשע - צ"ב מהגמרא (ב"ק ס:) "כיון שנתנה רשות למשחית, שוב אינו מבחין בין צדיק לרשע"? **א.** הגר"ש שליט"א ועוד רבים טובים שלחו לתרץ שיש לחלק, כשהקב"ה דן ושופט אינו ממית צדיק עם רשע ובוודאי מבחין. משא"כ 'כשנתנה רשות למשחית' אז אין הבחנה. לכן כאן בסדום דייק לומר 'חלילה לך' ואף שהיה ע"י **גבריא**, מ"מ חשיב שליח ב"ד. אבל בב"ק הפסוק מיירי על מכת בכורות במצרים ושם היה ע"י מלאך. ויש להעיר הלא גם שם אמרו 'ועברתי אני ודרשו 'אני ולא מלאך' ולמה הוצרכו לדם על המשקוף להבחנה (עין פנ"י שם). ועוד קשה, וכי לתת רשות למשחית 'לא להבחין' לא נחשב 'להמית צדיק עם רשע' אתמהה? **ב.** אחד מהקוראים שיח"י דן בדבר לפני הגאון הגדול רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א והשיב, התם בב"ק מיירי שנתנה רשות למשחית להיפרע ואז אינו מבחין. אבל בפסוק דין הנידון אחר לגמרי, כאן רצה אברהם **שהצדיק יציל את הרשע** ועל זה אמר לקב"ה 'חלילה לך להמית צדיק עם רשע' - היינו להמית את הרשעים בסדום אף שיש 'עם צדיק' שיש עמהם צדיקים. ועל זה השיבו הקב"ה כפירש"י שכיון ואין 'עשרה' אין די בזכותם להציל. **ג.** הגר"א שליט"א ציין לאורחות יושר [ערך השגחה] ול'דעת נוטה' בפרשה (הערה 340) שהביא גמרא בע"ז (ד' ע"א) לחלק בין **צדיק גמור** שאינו נספה עם הרשע, לבין **צדיק שאינו גמור** שאז נתנה רשות למשחית ואינו מבחין. ע"ש. **ד.** הגרמ"א שליט"א תירץ בשם חמיו, שגם כאשר נתנה רשות למשחית, עדיין הכל במשפט מדוקדק כמ"ש 'משפיה ה' צדקו **יחידיו**' וכן מפורש במאירי (ב"ק ס.) וז"ל "שכיון שנתנה רשות למשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע, הדא הוא דכתיב (איוב ט') 'אם שוט ימית פתאום למסת נקיים לעג' ונאמר (יהזקאל כ"א) 'והכרתני ממך צדיק ורשע' **והכל במשפט על צד עונש** כמו שבארנו במקומו באחרון של סנהדרין במה שכתבנו שם מעיקרי האמונות" ע"ש. ואין סתירה בין הדברים כלל.

לעדכוני, הארות והערות: 053-315-78-38/054-696-38-59

א. ולקחת אשה לבני ליצחק (בראשית כד, ד)

וצ"ע הלא אמרו בקידושין רפ"ב "אסור לאדם שיקדש את האשה על שיראנה, שמא תתנגנה עליו והתורה אמרה ואהבת לדעך כמוך" ואיך קדשה ליצחק בלא שראה אותה?

ב. מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב (בראשית כד, נ)

צ"ב בשלמא רע לא יכולים לדבר, אבל למה לא יכולים לדבר טוב? [אשמח לתשובות שיתפרסמו א"ה במדור **לברורי**, בטל' 0533157838 או במייל m0533157838@gmail.com].

מוסר

בסוף הפרשה (כה,ג) מפורטים י"ב נשיאי ישמעאל "ואלה שמות בני ישמעאל בשמתם לתולדתם בכר ישמעאל נבית **וקדר** ואדבאל ומבשם. ומשמע ודומה ומשא. חדד ותימא יטור נפיש וקדמה". והיותר קשה בהם, הוא 'קדר' כמו שמתפלל דוד המלך ע"ה (תהילים קכה) "אוייה לי כי גרתי משך, שכנתי עם אהלי **קדר**" וביאר המלבי"ם שם "שכנתי עם **אהלי קדר** - שהם אנשים פראים אויבים ומעיקים".

עתה עלינו לדעת איך להנצל מהם? מצאתי בס"ד בהמשך (פסוק כה) נחמה בדברי בעל הטורים, שכתב על ישמעאל "על פני כל אחיו נפל - וסמיק ליה ואלה תולדות יצחק. **לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק**" עכ"ל.

והדבר ברור שאנו 'באחרית הימים' כמו שכתב החפץ חיים בביאור הלכה (סימן תכז ד"ה כשראש) לענין חשבון השנים וז"ל "וכן על **שנת תשמ"ג**... ואין לנו לדאוג כ"כ יותר, **כי בודאי בעת ההיא וגם הרבה קודם יהיה הגאולה** ונקדש ע"פ הראיה"ה עכ"ל הטהור.

עוד עיין בפירוש אבן יחיאל הקדמון (מגולי ספרד. דניאל ה') וז"ל "**כי בסוף החמשת אלפים ושבע מאות שנה לבריאת העולם בקירוב, אם מעט קודם או מעט אחר כך, יבוא קיצנו בעזרת ה'** למען יוכלו לשבת בני ישראל בטח על אדמתם כשלוש מאות שנה מהאלף השישי, למען יתראה לעין כל היות האמת אתם וייהנו בגוף ובנפש מן העולם הזה תחת אשר נענשו בעול גלות האומות בגוף ונפש" עכ"ל.

וצריך ביאור בדבריו שייחס את 'בן דוד' **ליצחק** דווקא. ונראה לבאר ע"פ דברי הגמרא בשבת (פס:) עה"פ "כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירונו, אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך" לעתיד לבא אומר הקב"ה לאברהם: בניך חטאו לי, אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך. הולך הקב"ה ליעקב אולי ילמד זכות על בניו ויבקש רחמים עליהם, שהרי היה לו צער גידול בנים. אומר לו הקב"ה: בניך חטאו. אומר יעקב לפניו: רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך. אומר הקב"ה לא בזקנים טעם ולא בצעירים עצה. הולך ליצחק ואומר לו: בניך חטאו לי. אומר לפניו יצחק, רבונו של עולם: בני ולא בניך? ועוד כמה חטאו, כמה שנותיו של אדם שבעים שנה, תוריד 20 שנה שאין דיני שמים. נשאר 50 שנה, חצי מהם לילה שהם ישנים ולא עושים עבירות נשאר 25. תוריד מזה חצי מהזמן שהם מתפללים אוכלים ושאר צרכי הגוף, נשאר 12.5 שנה, או שאתה סובל את כולם או שנחלוק, חצי עלי חצי עליך. ואם תרצה להטיל הכל עלי, 'הא קריבית נפשי קמך' - הרי מסרתי נפש לפניך בעקידת יצחק. והקב"ה מצילם. מיד ישראל פותחים ואומרים ליצחק 'כי אתה אבינו'. אומר להם יצחק, עד שאתם מקלסין לי, קלסו להקדוש ברוך הוא, מיד נושאים עיניהם למרום ואומרים 'אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך". מבואר שעיקר ההצלה לעתיד לבוא תהיה בזכות יצחק אבינו שמהפך בזכותנו, לכן מייחס בעל הטורים את גאולת 'בן דוד' לתולדות 'יצחק'.

ומיצחק נלמד בעת הזו א. **ללמד זכות אחד על השני** ולהפוך בזכותו של האחר אף אם חטא, כי הקב"ה 'חפץ חסד'. ב. כמו כן להדבק במידותיו של יצחק 'הא יחבית נפשי קמך' עוד **קצת מסירות נפש** למען שמו, הן בתפילה, הן בלימוד, הן בשאר ענינים שצריכים חיזוק.

כתב בספר 'אור לישירים' עה"פ "מדוע לא כליתם חוקכם" (שמות ה,יד) יש במסורה עוד פסוק דומה 'מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום' (שמואל א,כ.כז). שבא הכתוב לתרץ על השאלה, הלא זמן הגאולה כבר הגיע ומדוע עדיין לא בא בן ישי לגאולנו. ועל זה משיב 'מדוע לא כליתם חוקכם' עדיין לא השלמנו את המוטל עלינו בעבודת ה' וחזוק היראה. **על כן בעת הזו יגביר כל אחד עבודתו להדבק במידותיו של יצחק וזכה נפיל את ישמעאל ונזכה לבן דוד מתולדות יצחק. אמן ואמן.**

הפצת העלון וזיכוי הרבים לזכות

ר' יוסף בן הרב דוד אזולאי ונוות ביתו תחי' לבריאות, פרנסה והצלחה בכל מעשי ידיהם